

Fazakas Ida

Eszterházy Károly Főiskola, Eger

fazakasida@ektf.hu

HOGYAN HASZNÁLJUK A NETET? – IKT ESZKÖZÖKKEL KAPCSOLATOS HASZNÁLATI SZOKÁSOK SAJÁTOSSÁGAI

A kutatásunkban azt vizsgáltuk, hogy az infokommunikációs eszközök térhódítása hogyan hat a hagyományos társadalmi egyenlőtlenségek viszonyára.

Az emberi társadalmak egyik fő jellemzője, hogy szerkezetük van és tagoltak. A társadalom szerkezetét és felépítését nem csak a gazdaság befolyásolhatja, hanem erősen meghatározzák azt, az intézményei és azok működési mechanizmusai is, melyek hatással vannak a társadalmat alkotó egyének és csoportok életére is. Így mutat a társadalmi szerkezet és az egyenlőtlenség törvényszerű összefüggést. (Andorka 2006)

A társadalmi szerkezet, azaz a struktúra és a rétegződés abban különbözik egymástól, hogy a társadalmi rétegződés egy szélesebb és képlékenyebb fogalom, mert abban az egyenlőtlenségek fejeződnek ki. A rétegződéssel kapcsolatos vizsgálatok elsősorban a hierarchikusságban azt vizsgálják, hogy kik/mik vannak kedvezőbb vagy kedvezőtlenebb helyzetben. Egy társadalom tagoltságát tehát a társadalom szerkezete és a rétegződés együtt fejezik ki, melyek fontosabb dimenziói a tulajdon, a hatalom, a státus és pozíció, a munkamegosztás, a participáció, a társadalmi cselekvés, és a regionális tagoltság.

A társadalom elemzésével kapcsolatban a szakemberek megkülönböztetnek ún. nyitott-, és zárt társadalmakat. Andorka utalása szerint egy társadalom annál nyitottabb, „minél kisebb az eltérés a különböző rétegekből származók mobilitási, esélyei, arányszámai között”. (Andorka 2006, 235.) Azaz, a társadalom nyitottságát vagy zártságát az egyes rétegek, osztályok közötti átjárás lehetősége minősíti, hogy mennyire könnyű vagy nehéz egy egyén számára, hogy jobb pozícióba, státuszba kerülhessen.

Magyarországot a szociológusok erősen szegmentált társadalomként írják le (Ferge 2000, Szalai 2010). Az iskolai teljesítés itt mutatja a legnagyobb összefüggést a szülők szociokulturális státusával, az oktatási rendszer nem képes kompenzálni az otthonról hozott hátrányokat. Az iskolai összeköt a munkaerő-piacca, ahol a jövedelmek a munkapozíció szerint oszlanak. A fogyasztás lehetőségét az objektív és szimbolikus javakból csak gyengén módosítja az újraelosztás magyarországi rendszere.

Tulajdonképpen az IKT eszközök használatának tudása is olyan szimbolikus jószág, amelynek megszerzése vélhetően a fiatalabb generáció számára könnyebb (digitális bennszülöttek), de annak vizsgálta, hogy a társadalom rétegei közötti elosztása mennyire egyenlő, vagy egyenlőtlen jogosan válhat a vizsgálódás tárgyává, hiszen elterjedtsége egyre jellemzőbb és az internethasználatból eredő egyenlőtlen előnyserzési esélyeket jelenthet.

Az infokommunikációs eszközök terjedése azt az ígéretet rejti magában, hogy a hagyományos deprivációkat okozó tényezők hatalma gyengül, és létrejön az infokommunikációs kompetenciákra alapozott új világ. Azt feltételezzük, hogy az új infokommunikációs eszközök megjelenése és használata felpuhítja azokat a korlátokat,

amelyeket a hagyományos egyenlőtlenségi tényezők hoznak létre. Itt most olyan szempontokat válogattunk ki, amelyek nagyban összefüggenek a társadalmi rétegzettség alapjait képező faktorokkal (iskolai végzettség, jövedelem, gazdasági aktivitás, település hierarchia, jövedelem, életkor).

Kutatási módszer

Hipotéziseink vizsgálatára kérdőívet dolgoztunk ki, melyet a próbalekérdézt követően pontosítottunk, kiegészítettünk. A kérdőív átdolgozott és vizsgálatunkban alkalmazott formája tizenkilenc kérdéskört és kettőszázhuszonhat változót tartalmazott. A kérdőív kérdéscsoportjai és alcsoportjai a következők voltak:

- *Általános szociáldemográfiai blokk:* nem, születési év, lakóhely, legmagasabb iskolai végzettség, gazdasági aktivitás, szakmacsoport megjelölése, családi állapot, nemzeti/etnikai kisebbséghez tartozás, vallás, jövedelem
- *Általános internet és IKT eszközök használati szokásaira vonatkozó blokk:* internethasználat, internetet nem használók kérdésköre (okok), internetet használók kérdésköre (mióta), infokommunikációs eszközhasználat
- Specifikus – *internet és IKT eszközök használatára vonatkozó* – kérdések blokkja
 - Digitális jártasság: 20 item felsorolása és önálló használati fokának megjelölése (önállóan el tudja végezni, online, semmiképpen nem tudja el végezni, még soha nem használta válaszlehetőségek)
 - Konverziós folyamatok vizsgálata: 30 item felsorolása és a válaszadóra jellemző kategóriák felsorolása (ötfokozatú skálán egyáltalán nem jellemzőtől a nagyon jellemző attribútumokig) és 14 item felsorolása és tevékenység gyakoriságának megjelölése (gyakran, ritkán, soha)
 - Használatra, tevékenységekre vonatkozó kérdéskör: 20 item felsorolása és gyakoriságok megjelölése (naponta, gyakran, ritkán, soha)
 - Preferált oldalak jellemzői: 18 item felsorolása és fontosságuk megjelölése (ötfokozatú skálán egyáltalán nem fontostól a nagyon fontosig)

A kutatás mintájának bemutatása

A 2011-es népszámlálás adatai alapján országos átlagban ezer férfira 1106 nő jutott, ez a nők-férfiak százalékos arányát tekintve 53–47 százaléknak felel meg. Mintánkban ez az arány a korösszetétel eltolódása és a regionális sajátosságok miatt 59–41%.

6. táblázat: A mintában szereplő válaszadók nem szerinti gyakorisága és aránya

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nő	291	58,2	59,0	59,0
	Férfi	202	40,4	41,0	100,0
	Total	493	98,6	100,0	
Missing	System	7	1,4		
Total		500	100,0		

Mintánkban összesen 500 főt, ebből 291 nőt és 202 férfit kérdeztünk meg IKT használati szokásaikról. 1,4 százalék volt hiányzó, vagy értelmezhetetlen válaszok aránya.

Az elemzés során az alábbi kategóriákat választottuk az életkori csoportokba való besoroláshoz.

2. táblázat: Életkori csoportok gyakorisága és aránya a mintában

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	20 évesnél fiatalabb	11	2,2	2,2	2,2
	20-29 éves	145	29,0	29,7	31,9
	30-39 éves	72	14,4	14,7	46,6
	40-49 éves	124	24,8	25,4	72,0
	50-59 éves	80	16,0	16,4	88,3
	60 évesnél idősebb	57	11,4	11,7	100,0
	Total	489	97,8	100,0	
Missing	System	11	2,2		
Total		500	100,0		

A táblázatból látszik, hogy közel 30 százaléka a válaszadóknak a 20–29 éves korosztályból került ki, 25 százaléka a mintának 40–49 éves. A többi életkori csoport mintában megjelenő aránya 12–16 százalék között változik, kivéve a 20 évesnél fiatalabbak, akik elenyésző arányban vannak jelen válaszadóink között.

A mintába került válaszadók életkorának csoportosítására továbbá használtunk egy ennél nagyobb léptékű felosztást is, mely segítségével 20 évenként osztályoztuk az adatokat. Az újrakódolás segítségével olyan kiemelt csoportokra vonatkozó összefüggéseket tárhatunk fel, mint például a 40 és 60, valamint a 60 év felettiek IKT használati szokásai.

Az életvitelszerű lakhely kérdését négy attribútummal fedtük le. A fővárost szándékosan kihagytuk a lehetőségek közül, mivel az Észak-magyarországi régióból gyűjtöttünk adatokat. Mintánkban 127 fő (25,7 százalék) jelölt meg megyeszékhelyet lakóhelyként, városban 206 fő (41,6 százalék) él, községet jelölt meg 69 fő (13,9 százalék), míg falut 93 fő (18,8 százalék).

Az iskolai végzettséget az elemzések során öt csoportba vontuk, majd további csoportosítás eredményeként dichotóm változót hoztunk létre. A legtöbben az érettségi és szakma válaszlehetőséget jelölték (N=102), hasonló arányban az érettségizettek szerepelnek (N=98), a legkevesebb a 8 általános alatti (N=6), a 10 évfolyam és szakma (N=7), valamint a doktori (N=8).

Elemzésünk során fontos változó a válaszadók gazdasági aktivitása, melyet kilenc attribútummal vizsgáltunk. A lenti táblázat a gazdasági aktivitás szerinti gyakoriságot és eloszlást mutatja.

3. táblázat: A minta gazdasági aktivitás szerinti eloszlása

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Alkalmazott	227	45,4	52,5	52,5
	Vállalkozó	24	4,8	5,6	58,1
	Alkalmi munkás	9	1,8	2,1	60,2
	Nyugdíj mellett dolgozik	3	,6	,7	60,9
	Gyesen, vagy gyeden van	16	3,2	3,7	64,6
	Munkanélküli	11	2,2	2,5	67,1
	Nyugdíjas	46	9,2	10,6	77,8
	Eltartott	1	,2	,2	78,0
	Tanuló/hallgató	95	19,0	22,0	100,0
	Total	432	86,4	100,0	
Missing	System	68	13,6		
Total		500	100,0		

Ennél a kérdésnél a hiányzó adatok aránya számottevő (13,6 százalék). A válaszolók közötti eloszlás esetében megfigyelhető, hogy a minta több mint fele (52,5 százaléka) alkalmazott, ezt követi 22 százalékkal a tanulók/hallgatók csoportja, majd 10,6 százalékkal a nyugdíjasok. A további attribútumoknál megfigyelhető alacsony elemszám szükségessé tette az „aktív”, „inaktív” és a „tanuló” kategóriák megalkotását. A legnagyobb arányban az aktívak képviseltették magukat a mintában, a megkérdezettek 58,1 százaléka sorolta magát az aktívakat alkotó attribútumok valamelyikébe. Gazdasági aktivitás szempontjából a következő válaszadókat soroltuk ide: alkalmazottak, vállalkozók. Tanuló kategóriába a megkérdezettek 21,9 százaléka sorolható. Osztályozásunk szerint inaktívak az alkalmi munkások, nyugdíj mellett dolgozók, gyesen vagy gyeden lévő szülő, a nyugdíjas, eltartott valamint a munkanélküli/álláskereső válaszadó. A minta 19,9 százalékát alkotják a gazdasági szempontból inaktív megkérdezettek.

A KSH adatai alapján később csoportosítottuk az egy főre jutó havi nettó jövedelmet, mely nyomán a következő kategóriák jöttek létre.

Deprivált kategóriába 0–50 000 Ft-ig besorolt jövedelem, szegényhez 50 000–100 000 Ft-ig sorolt jövedelem. Átlagos jövedelemhez 100 000–200 000 Ft és jó helyzetű egy főre jutó havi nettó jövedelem alapján a 200 000 Ft feletti összeggel rendelkezők.

4. táblázat: Jövedelmi kategóriák a mintában

Jövedelmi kategóriák					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Deprivált (0–50 000 Ft)	155	31,0	31,4	31,4
	Szegény (50 000–100 000 Ft)	204	40,8	41,4	72,8
	Átlagos jövedelmű (100 000–200 000 Ft)	118	23,6	23,9	96,8
	Jó helyzetű (200 000 Ft fölött)	16	3,2	3,2	100,0
	Total	493	98,6	100,0	
Missing	System	7	1,4		
Total		500	100,0		

A jövedelemre vonatkozó kérdés vizsgálatakor megállapítható, hogy a leggyakoribb kategória az 50 és 100ezer Ft közötti – a minta 41%-a, 204 Fő. Ez megfelel az országos átlagnak. (KSH, 2011) A válaszok megoszlása kiegyensúlyozottnak tekinthető, azaz az átlagos kategória körül gyakoriak a jövedelmi értékek (20–50e Ft-ig 27%, 100 és 150eFt között pedig 18,5%) A 300e Ft fölötti kategória elenyésző, az 1%-os sem éri el, mindössze 3 Fő.

Kutatási eredmények

Az IKT eszközökkel kapcsolatos jártasságok vizsgálatára vonatkozóan a kérdőívben arra voltunk kíváncsiak, hogy mennyire képesek az eszközök által nyújtott lehetőségeket kihasználni a mindennapi életük során. A válaszlehetőségek között szerepelt, hogy önállóan vagy segítséggel (online vagy személyes) tudja az adott feladatot elvégezni illetve semmiképp. Külön fontos kiemelni, azokat a válaszokat, hogy melyik funkciót, feladatot nem használta még soha.

A kérdőív válaszainak kódolásnál az *önállóan el tudja végezni* az 1-es értéket, a *semmiképp sem tudja elvégezni* a 4-es értéket kapta.

1. tábla: A használati jártasság megoszlása átlagok alapján

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
SMS küldés	426	1,00	5,00	1,0775	,49096
Honlap megtalálása	427	1,00	5,00	1,1288	,58925
E-mail olvasása	424	1,00	5,00	1,1604	,69632
Szövegírás számítógépen	427	1,00	5,00	1,2951	,93299
Képek, dokumentumok letöltése	426	1,00	5,00	1,3239	,86677
Nyomtatás internetes oldalról	423	1,00	5,00	1,4208	1,06328
Linkek küldése, fogadása	419	1,00	5,00	1,4248	1,13067
E-mail fiók létrehozása	426	1,00	5,00	1,4507	1,05548

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideo, vimeo)	422	1,00	5,00	1,4668	1,19086
Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)	424	1,00	5,00	1,5071	1,23959
Programok megtalálása, letöltése, használat	423	1,00	5,00	1,5816	1,04285
Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen	424	1,00	5,00	1,6698	1,35250
Skype használata	422	1,00	5,00	1,6848	1,35860
Mobil-névjegykártya fogadása	412	1,00	5,00	1,8786	1,54095
Elektronikus ügyintézés (pl.: pályázatra)	425	1,00	5,00	1,9176	1,43911
Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)	426	1,00	5,00	2,0423	1,57573
Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra	425	1,00	5,00	2,1271	1,57302
On-line tv csatornák, adások beállítása	425	1,00	5,00	2,2612	1,64976
Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)	423	1,00	5,00	2,2671	1,63407
Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)	422	1,00	5,00	2,5166	1,68364

A kérdőív 16. kérdésében húsz itemet szerepeltettünk. A fenti táblázatban az egyes itemekre adott válaszok átlaga alapján kialakult sorrendet láthatjuk. Az egyes itemekre adott válaszok átlaga 1,07–2,51 között alakult, változó szórás értékek mellett.

A felhasználói jártasság kategóriáinak létrehozásakor a szakirodalom alapján itemcsoportokat hoztunk létre, melyekben elért pontszámok átlagait és eloszlását vettük alapul a válaszadók felhasználói jártasságának kialakításához. A szakirodalom leírja, hogy hasznosnak tekinthető tevékenységek (Fábián 2005) (hasznos használati index) – munkára, tanulmánnyal kapcsolatos, személyes ügyek intézése, on-line vásárlás. Nem célszerű bevonni a szórakozás, chetelés, email stb. mert ezek elterjedése csekély differenciáló hatással bír, „ezt mindenki tudja”.

Az egyes itemekre adott válaszok átlaga alapján kialakult sorrendet három egységre bontva mutatjuk be, első öt item (ahol a szórás 1 alatt marad), majd a következő kilenc item (ahol az átlagérték 1,9 alatti, változó szórás mellett), végül a 2,04 feletti átlagot mutató hat itemet, magas szórás mellett.

2. tábla: Első harmad - Átlag felhasználói szint alatti, alapszinten használók

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
SMS küldés	426	1,00	5,00	1,0775	,49096
Honlap megtalálása	427	1,00	5,00	1,1288	,58925
E-mail olvasása	424	1,00	5,00	1,1604	,69632
Szövegírás számítógépen	427	1,00	5,00	1,2951	,93299
Képek, dokumentumok letöltése	426	1,00	5,00	1,3239	,86677

A sorrend első öt iteme esetében - SMS küldés / Honlap megtalálása / E-mail olvasása / Szövegírás számítógépen / Képek, dokumentumok letöltése – alacsony szórás mellett az átlag 1,4 alatt marad. Tehát ezen funkciókkal kapcsolatosan magas jártassággal rendelkeznek a mintában szereplők.

3. tábla: Átlagos felhasználói szint – átlagos szinten használók

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Nyomtatás internetes oldalról	423	1,00	5,00	1,4208	1,06328
Linkek küldése, fogadása	419	1,00	5,00	1,4248	1,13067
E-mail fiók létrehozása	426	1,00	5,00	1,4507	1,05548
Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideo, vimeo)	422	1,00	5,00	1,4668	1,19086
Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)	424	1,00	5,00	1,5071	1,23959
Programok megtalálása, letöltése, használat	423	1,00	5,00	1,5816	1,04285
Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen	424	1,00	5,00	1,6698	1,35250
Skype használata	422	1,00	5,00	1,6848	1,35860
Mobil-névjegykártya fogadása	412	1,00	5,00	1,8786	1,54095

Az átlagok alapján alakult sorrend középső egységében kilenc 1,42–1,87 közötti átlagot mutató itemet szerepeltetünk (lásd fent), változó, de inkább magas szórásértékek mellett.

Ugyanakkor a vizsgálati korpuszba került válaszadók nem mutatnak egységes képet a jártasságokat tekintve, ha megnézzük a százalékos megoszlásokat is.

Az egyes itemek válaszainak százalékos megoszlásakor átrendeződik középső harmad rangsora. Legmagasabb arányban linkeket tudnak önállóan küldeni és fogadni (83,3%), következik a videó megosztók használata (82,7%), közösségi portálok használata (81,6%), illetve az internetes oldalról való nyomtatás (80,4%), amely az átlagok alapján az első helyen volt. Az e-mail fiók létrehozása (77%), a mobil névjegy

fogadás (69,4%) és a programok megtalálása, letöltése, használata (64,3%) funkciókat a százalékos megoszlások alapján sokan ismerősük segítségével tudják elvégezni.

A középmezőnybe tartozó jártasságok változatos képet mutatnak, akik használják, azok megbízhatóan boldogulnak a linkek, videók küldésében, fogadásában, a közösségi portálok használatában, de már nem ilyen egyértelmű a jártasság kérdése, ha email fiókot kell létrehozni vagy programokat kell letölteni, használni, vagy dokumentumokat, képeket kell on-line felületen megosztani, ehhez már sokaknak kell külső segítség.

Ebbe a harmadba található funkciókhoz tartozó jártasságokat *átlagos felhasználói szintnek* nevezhetjük.

4. tábla: Az átlag feletti felhasználói szint– átlag feletti felhasználók

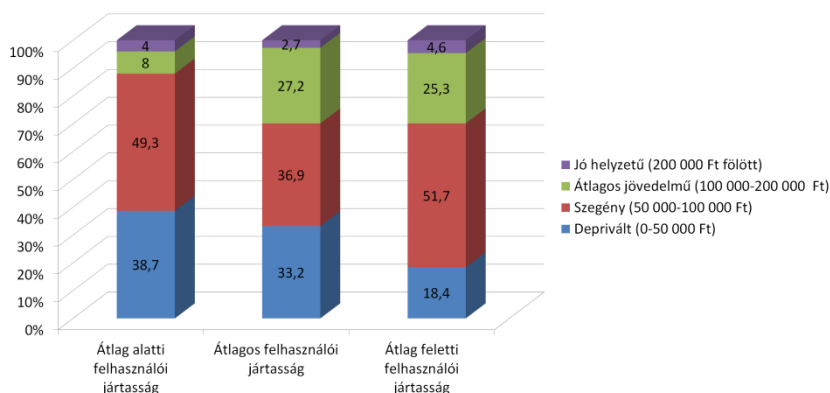
Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Elektronikus ügyintézés (pl: pályázatra)	425	1,00	5,00	1,9176	1,43911
Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)	426	1,00	5,00	2,0423	1,57573
Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra	425	1,00	5,00	2,1271	1,57302
On-line tv csatornák, adások beállítása	425	1,00	5,00	2,2612	1,64976
Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)	423	1,00	5,00	2,2671	1,63407
Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)	422	1,00	5,00	2,5166	1,68364

Az átlagok alapján az átlagos felhasználói szint feletti jártasságok itemjei a 1,9–2,5 közötti átlagértékek alkotják, magas szórásértékek mellett. Ezek azok a funkciók, amelyekhez magasabb felhasználói tudás, jártasság szükséges, ezért ezt a harmadot *átlag feletti felhasználói szintnek* nevezzük.

Ebben a csoportban olyan hasznos funkciókat találunk, amelyek aktív felhasználót feltételeznek. Nemcsak megtalál, letölt, továbbküld funkciókat, hanem amelyek segítségével megoldhat fontos feladatokat a mindennapokban, pl. ügyintézés, online közös munka, alkalmazások letöltése, szolgáltatások (banki, vásárlás stb.) igénybevétele. Nyilván ezek egy része nemcsak a készségek hiányából fakad, hanem lehet bizalmatlanság is, de mindenképpen figyelemre méltó, hogy a legkevesebb önállósággal ezen a téren rendelkeznek a vizsgálati korpuszba került válaszadók.

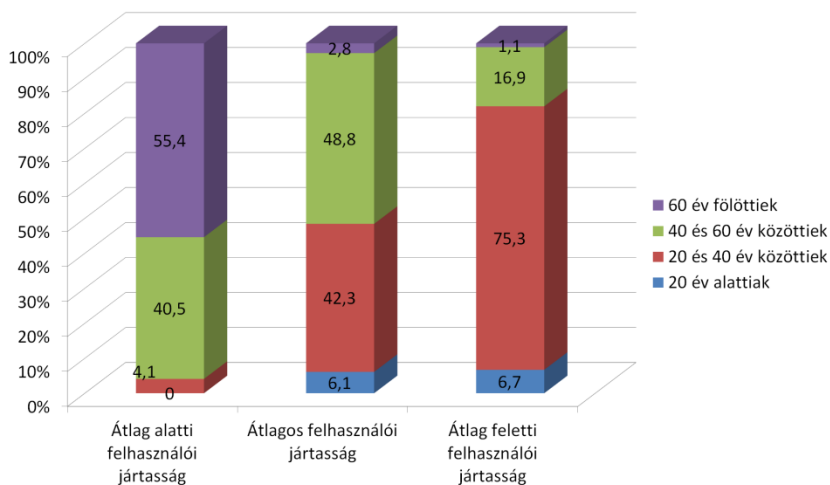
Az új változóként bevezetett felhasználói jártasság szintet és szociológiai háttérváltozókat kereszttáblákkal vizsgáltuk, a szignifikanciaszint 0,05 alatti a következő változók összefüggésében.

1. ábra: Felhasználói jártasság és jövedelmi kategóriák kapcsolata (N=493) (sig. < 0,05)

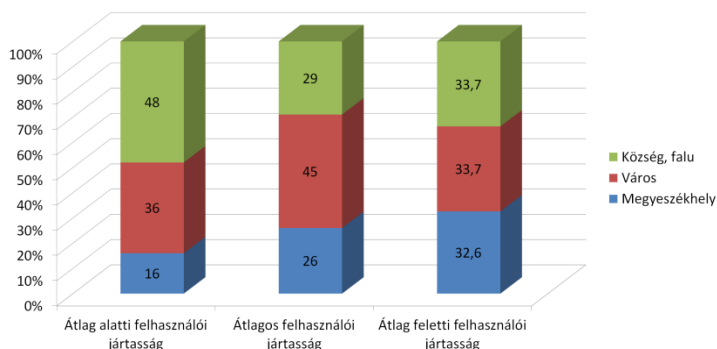
Statistikailag szignifikáns összefüggést találtunk a felhasználói jártasság és **jövedelmi kategóriák** vizsgálata során. A kérdőív jövedelmi kategóriáit a KSH adatai alapján csoportosítottuk.

Ha az átlagos felhasználói jártasság oszlopát tekintjük, körülbelül harmadannyian, vagyis hasonló arányban depriváltak, szegények, illetve átlagos jövedelműek. Átlag feletti összefüggések kategóriájában az arány a következő elmozdulást mutatja, a szegények aránya nő, a depriváltaké csökken, az átlagos és jó jövedelműeké némiképp nő. Az átlag alatti csoportban ugyanez az eltolódás látható, vagyis a legszegényebb csoportok aránya nő, és a jó helyzetűeké csökken.

2. ábra: Felhasználói jártasság és életkor kapcsolata (N=489) (sig. < 0,05)

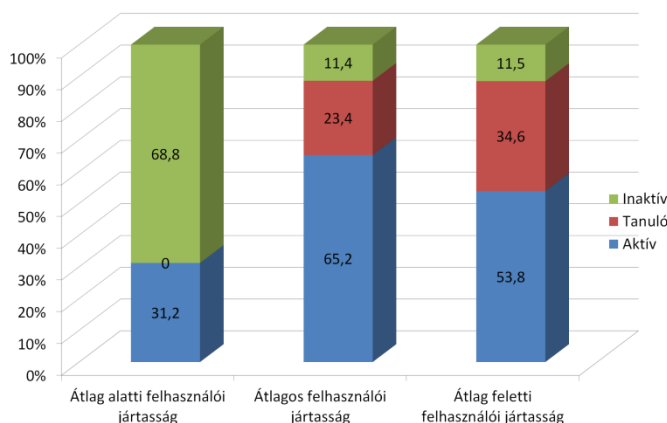
Statisztikailag szignifikáns összefüggést találtunk a felhasználói jártasság és az **életkor** változóinak vizsgálata során. Átlagos felhasználói szinten nem meglepő módon a 20 és 40, valamint a 40 és 60 év közöttiek csoportját találjuk közel azonos arányban. Átlag feletti szinten a 20 és 40 év közöttiek magasan felülreprezentáltak. Átlag alatti jártasság esetén ugyanez a korcsoport nem fordul elő a vizsgált kategóriában, ugyanakkor magas arányban a 40 és 60, valamint a 60 év fölötti korcsoportokat találjuk.

3. ábra: Felhasználói jártasság és lakóhely kapcsolata (N=495) (sig. < 0,05)

Statisztikailag szignifikáns összefüggést találtunk a felhasználói jártasság és a **település hierarchia** csoportjainak vizsgálata során. A kérdőív települési kategóriáit a KSH adatai alapján hoztuk létre.

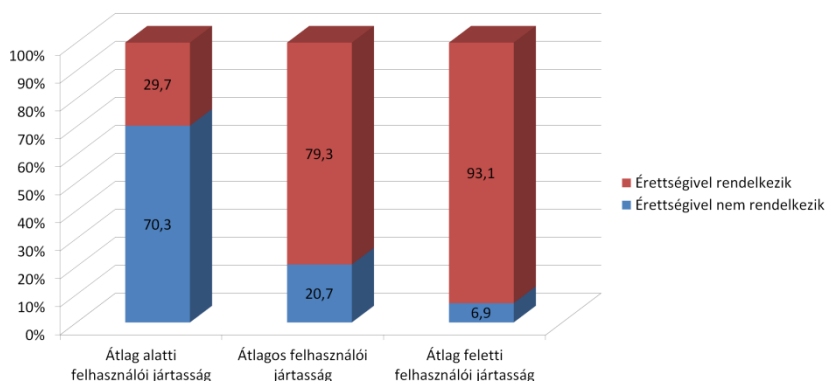
Érdekes, hogy átlag feletti felhasználói jártassági csoportban a minta közel azonos arányban oszlik meg. Eggyel alacsonyabb felhasználói jártasság esetén a város, míg legalacsonyabb kategóriában a községek és falvak válaszadói képviseltették magukat nagyobb arányban.

4. ábra: Felhasználói jártasság és gazdasági aktivitás kapcsolata (N=495) (sig. < 0,05)

Fontos, hogy a **gazdasági aktivitás** és a felhasználói jártasság kapcsolata milyen képet mutat. Szintén szignifikáns eredményt mutatunk be.

Az alacsony jártassággal rendelkezők 31 százaléka aktív, míg 68,8 százaléka inaktív (álláskereső, GYES, GYED, alkalmi munkás, nyugdíjas, eltartott) és egyetlen olyan válaszadónk sem volt a mintánkban, aki tanulóként alacsony jártassággal rendelkezne. Átlagos csoportban az imént bemutatotthoz képest az aktívak és tanulók aránya nő és az inaktívaké körülbelül hatodára csökken. Átlag felett a tanulók aránya nő, az inaktívaké ugyanolyan és az aktív gazdasági csoporthoz tartozóké némiképp csökken.

5. ábra: Felhasználói jártasság és iskolai végzettség kapcsolata
($N=494$) (sig. < 0,05)

Statistikailag szignifikáns összefüggést találtunk a felhasználói jártasság és **iskolai végzettség** vizsgálata során. Kutatásunkban az iskolai végzettséget 11 attribútummal fedtük le, melyeket dichotóm változóvá alakítva a következő összefüggéseket találtuk.

Az érettségivel nem rendelkezők 70,3 százaléka átlag alatti felhasználói jártassággal rendelkezik, és mindössze 29,3 százaléka rendelkezik érettségivel. Ez az arány fordított az átlagos felhasználói szinten. Átlag feletti jártassági kategóriában magasan felülreprezentáltak az érettségizettek.

Ha nem alakítjuk át az iskolai végzettség változóját dichotómmá, akkor is szignifikáns eredményt kapunk, ugyanakkor ebben a formában jobban láthatók az eredmények.

Összegzőként megállapítható, hogy az infokommunikációs eszközök terjedése és használata a hagyományos értelemben az egyenlőtlenség általános leíró kategóriái – iskolai végzettség, gazdasági aktivitás, település hierarchia, jövedelem – hasonló összefüggéseket mutat, mint az elméletben bemutatott. Vagyis az offline meglévő hagyományos egyenlőtlenségi tényezők újratermelődnek, kimutathatók online térben is.

Irodalomjegyzék

Andorka Rudolf 2006. Bevezetés a szociológiába, Budapest. Osiris.

- Angelusz Róbert – Fábián Zoltán – Tardos Róbert: Digitális egyenlőtlenségek és az infokommunikációs eszközhasználat válfajai. In. *Társadalmi riport* 2004, 1216–6561. p. 309-[331].
- Csepeli György – Prazsák Gergő: Új technológiák – kommunikációs rétegződés – társadalmi státusz. In. *Információs Társadalom* 2009/2
- Csepeli György – Prazsák Gergő, 2010. Internet és társadalmi egyenlőtlenség Magyarországon. In: *Tudományos közlemények. E-világi trendek.* Szerk. G. Márkus György. Budapest. Általános Vállalkozási Főiskola
- Fábián Zoltán Az IKT hozzáférés és használat kölcsönhatása a társadalmi egyenlőtlenségi rendszerrel, Internet.hu, *Információs társadalom* 5. évf. 3 sz., 2005
- Ferge Zsuzsa 2000. Elszabaduló egyenlőtlenségek: Állam, ormány, civilek, Budapest. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület
- Szalai Júlia 2010. A szabadságtalanság bővülő körei - Az iskolai szegregáció társadalmi „értelméről”, In. *Esély* 2010/